

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z GEOGRAFII

*mgr Anna Makuch
nauczyciel geografii i przyrody
Szkoła Podstawowa w Wysokiej*

Przedmiotowy System Oceniania z geografii został skonstruowany w oparciu o następujące dokumenty:

- Statut Szkoły -Wewnętrzne Zasady Oceniania.
- podstawa programowa z przedmiotu *geografia* dla klas IV-VIII w szkole podstawowej.

Ocenianie przedmiotowe ma na celu:

- a) poinformowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i postępach,
- b) motywowanie ucznia do dalszej pracy,
- c) zwiększanie aktywności uczniów poprzez odpowiedni system gratyfikacji za samodzielne zgłaszanie się do odpowiedzi,
- d) umożliwienie uczniom samooceny - za pomocą szczegółowych kryteriów oceniania,
- e) poinformowanie rodziców lub opiekunów ucznia o postępach, trudnościach i specjalnych uzdolnieniach ucznia.

I. JAWNOŚĆ OCEN

1. Oceny są jawne dla ucznia i jego rodziców (opiekunów). Na początku każdego roku szkolnego nauczyciel informuje ucznia oraz jego rodziców o:

- a) wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i końcoworocznych ocen klasyfikacyjnych wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania,
- b) sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów,
- c) warunkach i trybie uzyskania wyższej niż przewidziana śródrocznej i końcoworocznej oceny klasyfikacyjnej.

Przekazywanie i udostępnianie informacji odbywa się: w formie ustnej na pierwszym zebraniu rodziców w miesiącu wrześniu, poprzez opublikowanie informacji na stronie internetowej szkoły www.spwysoka.lazy.pl, w zakładkach pod nazwą odpowiedniego przedmiotu – dostęp do informacji nieograniczony, w trakcie indywidualnych spotkań rodziców z nauczycielem lub wychowawcą.

2. Uczeń oceniany jest na bieżąco i rytmicznie. Ocena śródroczna i końcoworoczna nie jest średnią ocen częściowych.

3. Oceny z ustnych form sprawdzania wiedzy i umiejętności nauczyciel uzasadnia ustnie w obecności klasy, wskazując dobrze opanowaną wiedzę lub sprawdzaną umiejętność, braki w nich oraz przekazuje zalecenia do poprawy. Na zakończenie lekcji uczeń ma prawo do wniesienia prośby o wpisanie uzasadnienia w zeszyt szkolny. Nauczyciel realizuje prośbę ucznia najpóźniej w terminie dwóch dni od daty jej skierowania.

4. W przypadku wątpliwości uczeń i rodzice (opiekunowie) mają prawo do uzyskania dodatkowego uzasadnienia oceny, o której mowa w punkcie 3. Dodatkowe uzasadnienie nauczyciel przekazuje bezpośrednio zainteresowanej osobie w czasie konsultacji w wyznaczonych godzinach i dniach tygodnia lub podczas indywidualnych spotkań z rodzicem.

5. Sprawdzone i ocenione pisemne prace kontrolne uczniów przedstawiane są do wglądu uczniom na zajęciach dydaktycznych. Prace pisemne uczniów nauczyciel uzasadnia ustnie wskazując:

- a) wiadomości i umiejętności opanowane przez ucznia w porównaniu z wymaganiami edukacyjnymi z obszaru sprawdzanego testem, sprawdzianem lub klasówką,
- b) w jaki sposób uczeń powinien nadrobić braki oraz jakiego zakresu one dotyczą.

6. Rodzice (prawni opiekunowie) mają możliwość wglądu w ocenione i sprawdzone pisemne prace dzieci na najbliższym po sprawdzeniu dyżurze nauczycieli, na zebraniach ogólnych i konsultacjach w wyznaczonych godzinach i dniach tygodnia. Prace pisemne można również udostępniać uczniom do domu w celu zaprezentowania ich rodzicom (prawnym opiekunom). Okazane prace wraz z podpisem rodzica (prawnego opiekuna) zwracane są nauczycielowi w ciągu 3 dni.

7. Sprawdzone i ocenione prace klasowe są archiwizowane do końca roku szkolnego.

II. SKALA STOSOWANYCH OCEN I INNYCH ZNAKÓW

Ocenianie przedmiotowe bieżące oraz klasyfikacyjne śródroczne i końcoworoczne wyraża się w następującej skali:

- stopień celujący 6 - cel
- stopień bardzo dobry 5 - bdb

- stopień dobry 4 - db
- stopień dostateczny 3 - dst
- stopień dopuszczający 2 – dop
- stopień niedostateczny 1 – nast

gdzie stopień celujący jest stopniem najwyższym, a stopień niedostateczny stopniem najniższym.

Dopuszcza się stosowanie znaków „+” oraz „-” przy stopniach w ocenianiu bieżącym.

„+” w przypadku, jeżeli odpowiedź lub praca pisemna spełniają wymogi oceny niższej, a nie spełniają wymogów oceny wyższej.

„-” w sytuacji, gdy odpowiedź lub praca pisemna nie spełnia wszystkich wymogów oceny wyższej, ale spełnia zdecydowanie wymogi oceny niższej.

III. OBSZARY PODLEGAJĄCE OCENIE

Na lekcjach geografii, niezależnie od wymiaru tygodniowego zajęć, uczeń oceniany jest poprzez:

1. Formy ustne:

- odpowiedź, np. w postaci odpytywania, referowania wybranego zagadnienia, rozmowy nauczyciela z uczniem,
- swobodne wypowiedzi uczniów przyjęte jako aktywność na lekcji.

2. Formy pisemne:

- sprawdzian /test/ – jako podsumowanie działu lub z zakresu większej ilości materiału, wiadomości z mapy,
- kartkówka,
- wykonanie ćwiczeń i kart pracy na lekcji,
- referat lub portfolio,
- samodzielna praca z tekstem źródłowym, np. odczytywanie i analizowanie danych statystycznych, treści mapy lub literatury.

Ponadto ocenie podlegać będą także:

- zadania domowe, zadania w zeszycie ćwiczeń,
- prace dodatkowe np. pomoce dydaktyczne, prezentacje. sprawdzenia wyników badań terenowych, np. z analizowania odkrywki geologicznej, badania stanu czystości wody lub obserwacji stanów pogody,
- wykonywane wytwory uczniów, np. w postaci modeli lub posterów,
- przygotowanie i udział w konkursach.

IV. SPOSOBY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ- WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW

1. **Odpowiedzi ustne ucznia** – na bieżąco z 3 ostatnich tematów:

- w ciągu półrocza przewidziana jest co najmniej 1 ocena z odpowiedzi ustnej.

2. **Kartkówki** obejmujące materiał z 3 ostatnich jednostek lekcyjnych:

- w ciągu półrocza przewidziane są co najmniej 2 oceny z kartkówek.

3. **Sprawdziany- testy wiedzy** obejmujące szerszy materiał np. całego działu:

- w ciągu półrocza przewidziane są co najmniej 2 oceny ze sprawdzianu-testu.

4. **Praca domowa – zadania w zeszycie przedmiotowym i zadania w zeszycie ćwiczeń** - przy ocenianiu zeszytu ćwiczeń bierze się pod uwagę systematyczność, poprawność i staranność wykonywania zadań i rysunków:

- w ciągu półrocza przewidziana jest co najmniej jedna ocena z zadania domowego oraz co najmniej jedna ocena pracy w zeszycie ćwiczeń.

5. **Aktywność na lekcji:**

- oceniana za pomocą „+” lub „-”

Punkty „+” uczeń uzyskuje za:

- aktywność na lekcji czyli praca nad ustnym, pisemnym lub graficznym rozwiązywaniem nowych zadań na lekcji,
- rozwiązywanie zadań problemowych,
- zadanie domowe o niewielkim wkładzie pracy,
- przygotowywanie dodatkowych materiałów i pomocy dydaktycznych.

Punkty „-” otrzymuje uczeń za:

- brak zainteresowania i nie wykonywanie na lekcji poleceń, ćwiczeń,
- niedbałość w przygotowaniu do lekcji,
- brak pracy domowej,
- brak zeszytu przedmiotowego, zeszytu ćwiczeń, innych pomocy.

Uczeń może zredukować punkty ujemne zdobywając punkty dodatnie.

V. ZASADY INFORMOWANIA UCZNIÓW O PLANOWANYCH SPRAWDZIANACH

1. Kartkówki obejmujące 3 ostatnie jednostki lekcyjne mogą być przeprowadzone bez wcześniejszego informowania o nich uczniów. Uczeń obowiązany jest być przygotowanym z ostatnio realizowanych tematów.

2. Sprawdziany – testy wiedzy obejmujące szerszy materiał nauczania przeprowadzane są po wcześniejszym poinformowaniu uczniów o zakresie sprawdzianego materiału:

- z tygodniowym wyprzedzeniem, jeżeli jest to sprawdzian- test z jednego działu,
- z dwutygodniowym wyprzedzeniem, jeżeli jest to sprawdzian - test z dwóch lub więcej działów.

VI. ZASADY PRZELICZANIA UZYSKANYCH PUNKTÓW NA OCENĘ SZKOLNĄ

1. Kartkówki, sprawdziany- testy:

- ocena celująca za uzyskanie	100%	ogólnej liczby punktów,
- ocena bardzo dobra za uzyskanie	99% - 90%	ogólnej liczby punktów,
- ocena dobra za uzyskanie	89% - 75%	ogólnej liczby punktów,
- ocena dostateczna za uzyskanie	74% - 50 %	ogólnej liczby punktów,
- ocena dopuszczająca za uzyskanie	49% - 30 %	ogólnej liczby punktów,
- ocena niedostateczna uzyskanie mniej niż 30 %		ogólnej liczby punktów.

Zasady te mogą być zmienione w zależności od stopnia trudności zadań.

2. Znaki „+” lub „-” przekładane są na oceny cząstkowe:

- 5 „+” ocena pozytywna- **bardzo dobra**,
- 5 „-” ocena negatywna - **niedostateczna**.

VII. PRZYGOTOWANIE DO ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

1. Uczeń powinien posiadać na lekcji podręcznik, zeszyt ćwiczeń, zeszyt przedmiotowy oraz inne materiały wymagane przez nauczyciela.

2. Uczeń jest zobowiązany do prowadzenia zeszytu przedmiotowego. **Notatki z lekcji, na których był nieobecny, powinny być uzupełnione najpóźniej tydzień po powrocie do szkoły.**

Jeżeli uczeń jest nieobecny na zajęciach z innych przyczyn niż choroba (krótki termin), uzupełnia zeszyt przedmiotowy, zeszyt ćwiczeń i jest na bieżąco przygotowany do kolejnych zajęć.

3. Jeśli uczeń jest nieobecny na sprawdzianie z przyczyn usprawiedliwionych, **wówczas powinien napisać go w ciągu dwóch następnych tygodni.**

4. Uczeń ma prawo zgłosić nieprzygotowanie do zajęć **dwa razy w ciągu półrocza.**

Nieprzygotowania te nie mają wpływu na ocenę śródroczną i końcoworoczną i zapisywane są w dzienniku symbolem „np”(kolor niebieski).

Wykorzystanie określonego limitu w przypadku odpowiedzi ustnych uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, za brak materiałów do lekcji „-”.

Na początku lekcji uczeń ma prawo zgłosić brak zeszytu, zeszytu ćwiczeń, atlasu wówczas nie otrzyma punktów „-”.

5. Zgłoszenie nieprzygotowania nie dotyczy zapowiedzianych z tygodniowym wyprzedzeniem sprawdzianów i lekcji powtórzeniowych. Udział w projektach organizowanych przez szkołę także nie stanowi podstaw do nieprzygotowania się do zajęć.

6. Uczeń ma prawo do zwolnienia z odpowiedzi przez okres dwóch dni, po co najmniej tygodniowej usprawiedliwionej nieobecności w szkole (np.choroba) oraz w wyjątkowych sytuacjach losowych.

VIII. ZASADY, TRYB I TERMINY POPRAWIANIA OCEN BIEŻĄCYCH

1. Poprawie podlegają oceny ze sprawdzianów (testów), kartkówek. Do poprawy mają prawo uczniowie, którzy otrzymali oceny dostateczne, dopuszczające i niedostateczne.

Formą poprawy może być odpowiedź ustna lub pisemna (w zależności od rodzaju materiału) z tego samego zakresu treści programowych. Termin poprawy obejmuje do 14 dni od czasu poinformowania ucznia o ocenie negatywnej. **Do poprawy oceny częściowej można przystąpić w ciągu półrocza tylko dwa razy. Do dziennika jest wpisywana każda ocena z poprawy.**

2. Ocenę niedostateczną z zadań domowych uczeń może poprawić, dostarczając wykonane zadania w terminie nie przekraczającym 2 tygodni od otrzymania za nie oceny niedostatecznej.

IX. ZASADY, TRYB I TERMINY POPRAWY OCEN NIEDOSTATECZNYCH ŚRÓDROCZNYCH I KOŃCOWOROCZNYCH

Uczeń zagrożony oceną niedostateczną na półroczu lub koniec roku ma możliwość jej poprawienia. Chęć poprawy zgłasza najpóźniej na 7 dni przed posiedzeniem klasyfikacyjnym rady pedagogicznej, ustala z nauczycielem zakres materiału i formę poprawy.

Ostatni termin poprawienia oceny upływa na jeden dzień przed posiedzeniem klasyfikacyjnym rady pedagogicznej.

X. ZASADY I TRYB UZYSKIWANIA WYŻSZYCH NIŻ PRZEWIDYWANE ŚRÓDROCZNYCH I KOŃCOWOROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH

Uczeń, który pracował systematycznie i wykazywał się w miarę swoich możliwości zainteresowaniem przedmiotem oraz aktywną postawę na lekcjach, ma prawo do poprawy oceny śródrocznej lub rocznej stosując warunki i tryb ustalony w WZO, tj.: chęć poprawy zgłasza najpóźniej na 4 dni przed posiedzeniem klasyfikacyjnym rady pedagogicznej, ustala z nauczycielem przedmiotu zakres materiału i formę poprawy.

XI. SPOSOBY I TERMINY INFORMOWANIA UCZNIÓW I RODZICÓW O PRZEWIDYWANYCH OCENACH ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH

1. Na miesiąc przed śródrocznym i rocznym posiedzeniem klasyfikacyjnym nauczyciel informuje ucznia i jego rodziców o przewidywanej dla niego niedostatecznej ocenie śródrocznej lub rocznej. Informację tę przekazuje się w formie pisemnej, rodzice potwierdzają informację własnoręcznym podpisem.

2. Na dwa tygodnie przed śródrocznym i rocznym posiedzeniem klasyfikacyjnym nauczyciel informuje ucznia i jego rodziców o przewidywanych dla niego ocenach śródrocznych lub rocznych i dokonuje wpisu oceny do dziennika lekcyjnego.

Informację tę przekazuje się w formie pisemnej, rodzice potwierdzają informację własnoręcznym podpisem.

XII. ZAPISY SKRÓTOWE STOSOWANE W DZIENNIKU LEKCYJNYM

W dziennikach lekcyjnych, w rubrykach nagłówkowych istnieją zapisy informacyjne o tym, za jaką pracę uczeń otrzymał ocenę lub znak „+” lub „-”.

Są to zapisy w postaci skrótów:

- **Odp.** - odpowiedź ustna – ocena lub
- **np.** – nieprzygotowany do zajęć (kolor niebieski),
- **spr.** - sprawdzian (test lub kartkówka) – ocena (kolor czarny) ,
- **ćw.** – ćwiczenia na lekcji,
- **nb** - nieobecność na sprawdzianie, kartkówce,
- **bz.** – brak zeszytu,
- **Pr.dom.** - praca domowa w zeszycie przedmiotowym lub w zeszycie ćwiczeń – ocena (niebieski),
- **bp.** – brak pracy domowej
- **Akt.** - aktywność (aktywność na lekcji, udział w konkursach) – ocena (kolor niebieski),
- **OP** - ocena przewidywana – ocena (kolor niebieski).

XIII. WYMAGANIA EDUKACYJNE NA OCENĘ ŚRÓDROCZNA I ROCZNA

1. Zgodnie z podstawą programową, jako zadania priorytetowe przyjmuje się na lekcjach geografii następujące cele edukacyjne:

a) w sferze **wiedzy geograficznej**:

- poznanie podstawowych metod badań geograficznych, interpretacji oraz prezentacji ich wyników,
- opanowanie podstawowego słownictwa geograficznego w celu opisywania oraz wyjaśniania występujących w środowisku geograficznym zjawisk i zachodzących w nim procesów,
- poznanie wybranych krajobrazów Polski i świata, ich głównych cech i składników,
- poznanie dziedzictwa kultury regionalnej oraz narodowej i postrzeganie go w perspektywie kultury europejskiej oraz światowej,
- określenie miejsca i roli Polski oraz Polaków we współczesnym świecie,
- poznanie głównych cech środowiska geograficznego Polski, własnego regionu i najbliższego otoczenia – „małej ojczyzny”, a także wybranych krajów i regionów Europy oraz świata,
- poznanie i opisywanie zjawisk oraz procesów zachodzących w środowisku przyrodniczym Polski, a także wybranych krajów i regionów Europy oraz świata,
- integrowanie wiedzy przyrodniczej z wiedzą społeczno-ekonomiczną i humanistyczną,
- poznanie zróżnicowanych form działalności człowieka w środowisku, ich uwarunkowań i konsekwencji oraz potrzeby racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- poznanie i zrozumienie wybranych problemów społeczno-gospodarczych w skali lokalnej, regionalnej i globalnej,
- poznanie zróżnicowania społeczno-gospodarczego i kulturowego społeczeństw na świecie poprzez pogłębienie wiedzy o ludziach, społecznościach i narodowościach,
- rozumienie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej i globalnej,
- określenie prawidłowości w zakresie przestrzennego zróżnicowania warunków środowiska przyrodniczego oraz życia i różnych form działalności człowieka,
- wiązanie aktualnych wydarzeń społecznych i politycznych z przeszłością,
- zdobycie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali lokalnej, krajowej (geografia Polski), wielkich regionów oraz świata w różnych skalach czasowych,
- dążenie do rozumienia treści geograficznych, a nie tylko do ich pamięciowego opanowania,
- traktowanie wiadomości geograficznych, stanowiących wartość poznawczą samą w sobie, w sposób integralny, prowadzący do lepszego rozumienia świata, ludzi i siebie,
- dostrzeganie różnego rodzaju związków i zależności (przyczynowo-skutkowych, funkcjonalnych, czasowych i przestrzennych).

b) w sferze **umiejętności i stosowania wiedzy w praktyce**:

- planowanie, organizowanie i ocenianie własnej nauki oraz wzięcie za nią odpowiedzialności teraz i w przyszłości,
- skuteczne porozumiewanie się w różnych sytuacjach, prezentację własnego punktu widzenia i uwzględnianie poglądów innych ludzi,
- poprawne posługiwanie się językiem ojczystym oraz przygotowywanie się do publicznych wystąpień,
- prowadzenie obserwacji i pomiarów w terenie, analizowanie, dokonywanie opisu, porównywanie, klasyfikowanie,
- wykorzystywanie wiedzy i umiejętności geograficznych w celu lepszego rozumienia współczesnego świata,

- korzystanie z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych,
- czytanie i interpretację map różnej treści,
- określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego, ich wpływu na warunki życia człowieka i jego działalność, formułowanie twierdzeń o prawidłowościach, dokonywanie uogólnień,
- ocenę uwarunkowań procesów przyrodniczych i społeczno-gospodarczych zachodzących w skali globalnej, regionalnej i lokalnej oraz różnych skalach czasowych,
- wskazywanie i analizę związków przyczynowo-skutkowych oraz powiązań funkcjonalnych pomiędzy poszczególnymi komponentami środowiska geograficznego w różnych skalach przestrzennych i czasowych,
- krytyczne myślenie, formułowanie sądów, wartościowanie, ocenianie zjawisk oraz procesów społeczno-kulturowych i gospodarczych zachodzących w różnych regionach świata oraz w Polsce,
- stawianie pytań, formułowanie hipotez i kreatywne rozwiązywanie problemów,
- podejmowanie nowych wyzwań oraz racjonalnych działań prośrodowiskowych i prospołecznych,
- rozwijanie umiejętności percepcji przestrzeni i wyobraźni przestrzennej,
- podejmowanie konstruktywnej współpracy z innymi, nabywanie kultury sprzyjającej umiejętności komunikowania się, kształtowania trwałych i skutecznych relacji w grupie, empatii,
- wykorzystanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym,
- rozwijanie sprawności umysłowej oraz osobistych zainteresowań.

c) w sferze **postaw i wartości (cele wychowawcze, aksjologiczne):**

- rozwijanie przekonania o użyteczności edukacji geograficznej w życiu codziennym,
- poznawanie siebie, swoich predyspozycji, talentów oraz kształtowanie różnych aspektów własnej osobowości,
- rozwijanie pasji poznawczej skutkującej wzrostem zainteresowania i motywacji wewnętrznej do uczenia się geografii,
- rozwijanie dociekliwości poznawczej ukierunkowanej na poszukiwanie prawdy, dobra i piękna w świecie,
- łączenie racjonalności naukowej z refleksją nad pięknem i harmonią świata przyrody oraz dziedzictwem kulturowym ludzkości,
- przyjmowanie postawy szacunku do środowiska przyrodniczego oraz rozumienie potrzeby racjonalnego w nim gospodarowania,
- kształtowanie poczucia tożsamości, patriotyzmu oraz postaw wspólnotowych i obywatelskich,
- kształtowanie poczucia dumy z piękna ojczystej przyrody i dorobku naszego narodu poprzez poznanie m.in.: różnych obiektów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego własnego regionu i Polski, krajobrazów Polski, walorów przyrodniczych, kulturowych, turystycznych oraz osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia, w tym sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej,
- rozwijanie przekonania o potrzebie uczestnictwa w rozwoju własnego regionu i Polski, a także podejmowania działań na rzecz zachowania ich dziedzictwa przyrodniczego oraz kulturowego,
- kształtowanie pozytywnych, emocjonalnych i duchowych więzi z krajem ojczystym, z najbliższym otoczeniem społecznym i przyrodniczym („małą ojczyzną”, własnym regionem), a także w pewnym stopniu z całą planetą Ziemią,
- rozwijanie zdolności percepcji najbliższego otoczenia i miejsca rozumianego jako „oswojona” najbliższa przestrzeń, której uczeń nadaje pozytywne znaczenia,
- poszukiwanie, odkrywanie i dążenie do osiągnięcia wielkich celów życiowych i wartości niezbędnych dla odnalezienia własnego miejsca w świecie na drodze rzetelnej i systematycznej pracy,

- kształtowanie świadomości o potrzebie współpracy dotyczącej zwalczania zagrożeń środowiska przyrodniczego oraz zagrożeń społecznych,
- przygotowanie się do życia w rodzinie, społeczności lokalnej oraz państwie,
- kształtowanie postaw patriotycznych,
- poczucie odpowiedzialności za stan środowiska geograficznego i przyszły rozwój społeczno-kulturowy i gospodarczy „małej ojczyzny”, własnego regionu i Polski,
- rozwijanie poczucia estetyki oraz potrzeby kształtowania ładu przestrzennego,
- przełamywanie stereotypów i kształtowanie postawy szacunku, zrozumienia, akceptacji i poszanowania innych kultur przy jednoczesnym zachowaniu poczucia wartości dziedzictwa kulturowego własnego narodu i własnej tożsamości.

2. Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i końcoworocznych ocen klasyfikacyjnych:

a) **ocena celująca**

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który:

- wykazuje biegłość w posługiwaniu się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami, które wykraczają trudnością poza poziom rozszerzony, szczególnie złożone i oryginalne, twórcze naukowo, wąsko specjalistyczne,
- wypowiada się pełnymi zdaniami w sposób logiczny i spójny,
- wykonuje prawidłowo zadania dodatkowe na sprawdzianach i kartkówkach,
- samodzielnie rozwiązuje zadania nietypowe w zeszycie ćwiczeń jak również zadane przez nauczyciela,
- potrafi dotrzeć do różnych źródeł informacji (atlasy, mapy, encyklopedie, czasopisma) i w oparciu o nie rozszerzyć swoją wiedzę geograficzną,
- wyraża własne opinie i popiera je właściwą i logiczną argumentacją,
- jest szczególnie zainteresowany przedmiotem, uczestniczy i uzyskuje pozytywne wyniki w konkursach o tematyce geograficznej.

b) **ocena bardzo dobra**

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- wykazuje biegłość w posługiwaniu się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami, które są na poziomie rozszerzonym,
- potrafi zastosować swoją wiedzę przy rozwiązywaniu zadań nietypowych, a także problemowych w zeszycie ćwiczeń i przy zadaniach zadanych przez nauczyciela,
- opanował umiejętności związane ze swobodnym posługiwaniem się terminami geograficznymi,
- umiejętnie odczytuje informacje przedstawione w formie mapy, tabeli, wykresu, rysunku, schematu i fotografii,
- wykazuje aktywną postawę w czasie lekcji,
- umiejętnie korzysta ze wszystkich poznanych w czasie lekcji źródeł informacji.

c) **ocena dobra**

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- potrafi zastosować poznaną wiedzę geograficzną przy rozwiązywaniu typowych zadań poznawczych, natomiast zadania trudniejsze wykonuje pod kierunkiem nauczyciela,
- umiejętnie odczytuje informacje przedstawione w formie mapy, tabeli, wykresu, rysunku, schematu i fotografii,
- wybiera odpowiednie terminy i pojęcia do opisu zjawisk geograficznych,
- jest aktywny podczas lekcji,
- potrafi korzystać ze wszystkich poznanych w czasie lekcji źródeł informacji.

d) **ocena dostateczna** – obejmują wiadomości i umiejętności, które są stosunkowo łatwe do opanowania, użyteczne w życiu codziennym i konieczne do kontynuowania nauki geografii.

Stopień dostateczny otrzymuje uczeń, który:

- spełnia wymagania konieczne i podstawowe,
- samodzielnie rozwiązuje podstawowe zadania,
- czyta ze zrozumieniem teksty, w których występują pojęcia i terminy geograficzne,

- potrafi pod kierunkiem nauczyciela skorzystać z podstawowych źródeł informacji (mapa, globus, podręcznik),
 - wykazuje się w czasie lekcji aktywnością w stopniu zadawalającym.
- e) **ocena dopuszczająca** –obejmują wiadomości i umiejętności, które umożliwiają uczniowi kontynuowanie nauki i stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych.
- Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:
- ma część osiągnięć z poziomu podstawowego w zakresie wystarczającym do dalszego uczenia się geografii,
 - wykonuje przy pomocy nauczyciela proste polecenia, wymagające zastosowania podstawowych wiadomości i umiejętności,
 - wykazuje małą aktywność na lekcji.

f) **ocena niedostateczna**

Otrzymuje ją uczeń, który:

- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej z geografii,
- posiada braki, które uniemożliwiają mu dalsze uczenie się geografii,
- nie potrafi odtworzyć wiadomości, popełnia błędy rzeczowe,
- nie potrafi wykonać, nawet przy pomocy nauczyciela prostych poleceń wymagających zastosowania podstawowych wiadomości i umiejętności,
- wykazuje brak zainteresowania przedmiotem.

XIV. WYMAGANIA DLA UCZNIÓW Z OBNIŻONYM POZIOMEM WYMAGAŃ

1. Przy ocenianiu uczniów, u których stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się uniemożliwiające sprostaniu wymaganiom programowym nauczyciel bierze pod uwagę opinie, informacje i orzeczenia z poradni psychologiczno-pedagogicznej lub opinie lekarza- specjalisty.

2. Nauczyciel dostosowuje wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych:

1) dla ucznia o inteligencji niższej niż przeciętna:

- a) omawiać niewielkie partie materiału i o mniejszym stopniu trudności,
- b) pozostawiać więcej czasu na jego utrwalenie,
- c) podawać polecenia w prostszej formie,
- d) unikać trudnych, czy bardzo abstrakcyjnych pojęć,
- e) często odwoływać się do konkretnego przykładu,
- f) unikać pytań problemowych, przekrojowych,
- g) wprowadzić wolniejsze tempo pracy,
- h) wprowadzić odrębne instruowanie dzieci,
- i) zadawać do domu tyle, ile dziecko jest w stanie wykonać samodzielnie.

2) dla ucznia słabosłyszącego:

- a) zapewnić dobre oświetlenie klasy oraz miejsce dla dziecka w pierwszej ławce w rzędzie od okna. Uczeń będąc blisko nauczyciela (od 0,5 do 1,5 m), którego twarz jest dobrze oświetlona, może słuchać jego wypowiedzi i jednocześnie odczytywać mowę z ust. Należy też, umożliwić dziecku odwracanie się w kierunku innych kolegów odpowiadających na lekcji co ułatwi lepsze zrozumienie ich wypowiedzi,
- b) należy stać w pobliżu dziecka twarzą zwróconą w jego stronę, nie należy chodzić po klasie, czy być odwrócony twarzą do tablicy, to utrudnia uczniowi odczytywanie mowy z ust nauczyciela,
- c) należy mówić do dziecka wyraźnie używając normalnego głosu i intonacji, unikać gwałtownych ruchów głową czy nadmiernej gestykulacji,
- d) zadbać o spokój i ciszę w klasie, eliminować zbędny hałas m.in. zamykać okna przy ruchliwej ulicy, unikać szeleszczenia kartkami papieru, szurania krzesłami, to utrudnia dziecku rozumienie poleceń nauczyciela i wypowiedzi innych uczniów, powoduje też większe zmęczenie. Takie zakłócenia stanowią również problem dla uczniów z aparatami słuchowymi, ponieważ są wzmacniane przez aparat,

- e) upewniać się czy polecenia kierowane do całej klasy są właściwie rozumiane przez ucznia niedosłyszającego, w przypadku trudności zapewnić mu dodatkowe wyjaśnienia, sformułować inaczej polecenie, używając prostego, znanego dziecku słownictwa,
- f) zwolnić tempo pracy w porównaniu do pozostałych uczniów w klasie,
- g) usadzić dziecko niedosłyszające w ławce ze zdolnym uczniem, zrównoważonym emocjonalnie, który chętnie dodatkowo będzie pomagał mu np. szybciej otworzy książkę, wskaże ćwiczenie, pozwoli przepisać notatkę z zeszytu itp.,
- h) używać jak najczęściej pomocy wizualnych i tablicy (m.in. zapisanie nowego tematu, nowych i ważniejszych słów itp.),
- i) aktywizować ucznia do rozmowy poprzez zadawanie prostych pytań, podtrzymywanie jego odpowiedzi przez dopowiadanie pojedynczych słów, umowne gesty, mimiką twarzy,
- j) często zwracać się do dziecka niesłyszającego, zadawać pytania – ale nie dlatego, aby oceniać jego wypowiedzi, ale by zmobilizować go do lepszej koncentracji uwagi i ułatwić mu lepsze zrozumienie tematu,
- k) przy ocenie osiągnięć ucznia z wadą słuchu należy szczególnie doceniać własną aktywność i wkład pracy ucznia, a także jego stosunek do obowiązków szkolnych (systematyczność, obowiązkowość, dokładność).

3) dla ucznia z dysleksją:

- a) uwzględniać trudności z zapamiętywaniem terminów, pojęć, nazw i nazwisk,
- b) wspomagać w czasie odpowiedzi ustnych, dawać więcej czasu na przypomnienie, wydobyć z pamięci nazw, terminów, dyskretnie naprowadzać,
- c) częściej powtarzać i utrzymywać materiał,
- d) podczas uczenia stosować techniki skojarzeniowe ułatwiające zapamiętywanie,
- e) wprowadzać w nauczaniu metody aktywne, angażujące jak najwięcej zmysłów (ruch, dotyk, wzrok, słuch), używać wielu pomocy dydaktycznych, urozmaicać proces nauczania,
- f) kontrolować stopień zrozumienia samodzielnie przeczytanych przez ucznia poleceń,
- g) ograniczać teksty do czytania i pisania na lekcji do niezbędnych notatek, których nie ma w podręczniku; jeśli to możliwe dać uczniowi gotową notatkę do wklejenia. Zalecenie to jest szczególnie istotne w przypadku uczniów, u których stwierdzono dysgrafię,
- h) pisemne sprawdziany powinny ograniczać się do sprawdzanych wiadomości, wskazane jest, zatem stosowanie testów wyboru, zdań niedokończonych, tekstów z lukami – pozwoli to uczniowi skoncentrować się na kontrolowanej tematyce, a nie na poprawności pisania,
- i) podczas oceny prac pisemnych nie uwzględniać poprawności ortograficznej lub oceniać ją opisowo,
- j) wskazane jest akceptowanie pisma drukowanego, pisma na maszynie, komputerze, zwłaszcza prac obszernych. Nie należy również oceniać estetyki pisma, np. w zeszycie, w zeszycie ćwiczeń. Jeśli pismo dziecka jest trudne do odczytania, można zamienić pracę pisemną na wypowiedź ustną, systematycznie przeglądać zeszyty. Zezwolić na pisanie ołówkiem, aby uczeń mógł łatwiej poprawiać błędy.

3. Przy ustalaniu oceny nauczyciel bierze pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków lekcyjnych, obecność podczas lekcji, chęć uczestniczenia w zajęciach.

4. Sprawdziany - testy, kartkówki oceniane są na podstawie liczby uzyskanych punktów, według następujących zasad przeliczania:

Ocena celująca	100% - 97% maksymalnej liczby możliwych do zdobycia punktów,
Ocena bardzo dobra	96% - 90% maksymalnej liczby możliwych do zdobycia punktów,
Ocena dobra	89% - 70% maksymalnej liczby możliwych do zdobycia punktów,
Ocena dostateczna	69% - 50% maksymalnej liczby możliwych do zdobycia punktów,
Ocena dopuszczająca	49% - 20% maksymalnej liczby możliwych do zdobycia punktów,
Ocena niedostateczna	mniej niż 19% maksymalnej liczby możliwych do zdobycia punktów.

Anna Makuch